

NOVINE

Cejna novine je :

Na cejlo leto 10.40 K
Na po leta 5.20 K
Edno štev. 20 fillerov.

Političen, družbeni i pismeni
list za stároslovence.
PRIHÁJA VSAKO NEDELO.

Vreditelstvo i izdajitelstvo:
Politične komissárije tiskárna
propaganda.

Kapitalizmuš.

Vogrski kapitalizmuš je mreco... Ne ga pri nás, nidi na céjlo svejti tiste moči, štera bi ga več oživiti mogla. Páriška konferencija zná to dobro, ja, i to túdi, ka se bode z Ententom zgodilo, či se nóvi svejt i tá zoseli... Vidi, ka že gospodarstvo njihovo že ne bode dugo trpelo. Lúča se té naš neprijátelj, naš krvnik v svojoj stiski. Boji se, i to mečno od nóvca svejta, v šterom ne bode več mogao gúlti národe svejta. Stráh njihov je pravičen, zasluženi te i kaštige velke vrejden...

Visoko društvo páriško, štero sebé — za mirno konferencijo — zove, zdaj na slednje, očivesno, v vsoj svojoj pctpunoj díki se pokazalo vó zaistino.

Nej samo protiv nam, nego i cejlomi svejti je naznanilo míslí svoje, nakanenje od méra i sáveza národov. I k coj se prijalo, to lejo društvo, da svoje senjarije i z činom vóspela (zaistiniti). Ali kak se vidi, se boji jáko včiniti stopáje svoje húdobne,

krivične i brezi vsáke podloge. Nej je nájmre gvúšna v svojoj vojski, štera se samo — na oči gledoč — vidi preveč verna.

Entente več čúti, da že ne bode dugo vremena, gda meč z rók njihovim vojnikom spádne... Vojska euglezka i francuška, žmetno je vervati, ka bi proti Rusiji i nam šla. Vojska oboje držáve je sebi svestna i vidi že očivesno, da té boj samo cili, namjeram kapitalizmuša slúži, i da samo poduža gospodarstvo njihovo.

Z toga zroka volo ne vúpa ih esi poslati. Obrnola se za pomoč k nájzaostánjenomi národi Europe — k držávi Románije, — štera ešče izdak stenja pod jármom kapitalizmuša. Prevójúvači znanosti, izobrásti (kulture), kak je Amerika, Francuska i Englezka: nájdejo gori nadale svoje pomagajoče, nájmilejše i verne v zamorcicima, vu vojski afrikanskoj... Vu njihovim državaj se ne nájde človik, koga bi z mérnim srcem lahko odposlali proti nam, da náj bi vršo delo krvnika. Ne smisli se, ka vsáki boj

more meti ednok li konec svoj, — prvé ali sledi. Ne vej, ka nega takše vojske, štero jednok ne bi trbelo domó pústiti, — te boji konec napraviti, bojdí i on zmágajoči ali pa zgúbleni... Vu svojoj módrosti je pohústila na nás i na vse one vojsko, ki nej so v njénom bratovčini.

Entente je lahko misleni i oslepleni v politiki svojoj... Pride vremen, da i med njimi té boj, šteroga so začnoli z románi proti nam, bode vóvdaro. Pozábio je národ francuški že nevéle bivše velke revolucije... Od trpljenja pa, štera čakajo na národ francuski i štera de mogao vó odnášati vu približavajočoj revoluciji, — se nam nidi ne senja...

Začnoli so proti nam boj. Té boj je zdaj že očivesno, — moremo priznati — nej národní (nacionalistički), nej je lakovni. Té boj je vojskúvanje vogrsko proletárie proti kapitalizmuši, šteri šče nás po sili požreti...

Ne bojimo se toga boja. Znájmo samo, ka brezi vojskúvanja nigdár nej je bilo zmáge i jáko se vkánj

Te peklénski sin.

Zdávnja se je zgódilo. Víše dvajseti lejt je že tomi. Te sam túdi na vesnici bio skolnik, nego nej tú.

Edno ráno jutro, v blatnom, meglenom jesénskom vrejmeni, sam z bližanje vési šó próti dómi. Na pošto sam hodo. Za písem volo.

Na konci vési sam ednoga človeka vido idti, nej daleč pred menov. Máli žaklič je meo na ramaj i nekaj malo v njém. Oblečalo je razcotano vísilo dol z njega, róké je pa preveč brasklave meo. Tó se rávnič i vkúpgliha, sam si mislo: Brasklava róka — razcotani gvant, gladka róka — fájni gvant!

Ide dale te človik na tihoma. Jas za njim. Na nogáj z žmetnimi, zakrpanimi črejvli, kláči to blato. Ništerna

krpa je že vkrajglédala z ednoga, drúgoga njegovoga črejvla, tak, ka njemi je voda škropila vó z njih. Skóz nad vnógi krp na hlačaj sam túdi i večkrát ovárao nágočo nóg njegovi.

Ednók samo postáne te človik, naj si počiné. Nego žaklič ne dene dol, ka bi se zblato. Dojšao sam ga. Te me nagovori:

— Kama idete gospód?

— V šólo.

— Ste ví skolnik?

— Jas sam!

— Včasi sam si mislo. Po vašem zčujskanom gvanti. Ta vnóga deca tam; puno sopóta, práka. Máli slúžj.....

Z nóva ideva dale, na tihó, brezi guča.

— Ne mre idti v sólo te deček!

— Šteri?

— No, jas sam oča Senčarove decé! Te Janček ne mre idti.

Štirje Senčarovi, trije brati i edna sestra, ta nájménsa med njimi, so hodili k meni v šólo. Vsi so túdi rávnič tak preveč razcotani bíli, kak oča njihov. Ta dróbná, blejdi vlási mála deklíčka je materino janko nosila, gorspodvézano, te rócice večkrát i skóz nad žepke vópotíšnjene. Tó je malo špájsno bíló. Ali z táksega dela se samo bogátci lahko smehlávajo.

— Lehko je betežen Janček? — sam ga pítao.

— Nej. Samo ka jas zdaj v mlín hodim k Jónaši, vrejča nosit, te pa ne mrem domá bidti pri ženi. Ta se nanč genoti ne mre.

— Ka njim pa falí?

— Ja, opelejrati so jo, pa se je te, gda je z žpitála domó prišla, nej

vsáki, ki je tó mislo, ka bi revolucija naša, po mirnoj póti, gladko brezi vsake nevole žvúnešnje pišla do kraja... Primili smo gori boj z našimi neprijátelmi na cejloj liniji; v té boj smo vrgli kocko prišetnosti naše i vüpanja našega. Ali tróštámo se, ka té boj nej je samo naš poseo, nego je i poseo proletárie cejloga svejta.

Lehko pridejo romání, zamorci na i čehi túdi, či zgúbimo i ali pa bode i zmagali: tó vojskúvanje, z bičom kapitalizmuša naprejdovajoči boj, je z čista samo *priprávanje dús za revolucijo bodočo*. Náj prehođi cejli svejt samo iskra nóvoga sunca, svejta.

Náj vidijo proletárje svejta, da je tú eden národ, šteroga je kapitalizmuš vu 4 i 1/2 letnom boji z silov mantrao brezi zroka, brezi konca, te i nadale ga šcé ropati... Da té národ je gori vzeo boj za zmágo revolucije proletárske i za bógšo bodočnost bláženstva delavcov.

Svejt bode vido tó, odpré te dús svoj plameni revolucije svetske, či ga dosejmao nej znao primit v sebé.

Nemamo se bojati, kaj šteč se má i zgoditi. Boj pelamo nesmileni, od obojih strán strašen. Ali té boj je zdaj tisti, šteroga voditi, odlašati so nás prisiljavali že od dávná naši nejáki, húdebni ali i poznaťi neprijátelje. Známo, ka našoj zmági samo té boj bode lohn, dobro zaslúžena i vrejdna plača. Da za etim bojóm prvlé ali sledi je naša potpuna zmága.

Nadale vsako držanje more náj prvlé svoje kapitaliste, tyrane svoje prepraviti. Glejmo ih samo, oni húdebuicje so pomagali vréti svejt v boj i — zdaj nadale šcéjjo zadovolno i blázeno záto li nad rúševinaj lúdsckoga roda nedužnoga, šteri stoji skoro brezi

prišetnosti, i nadale gospodáriti, králúvat te gúhiti národe... —

Tó so zaistino krvniki, ki ido škripajoč z zobmi na nás, da nas raztrgnejo... (?)... Ja, Románi so oni, ki ešče izdak blázeno trpijo bič gospodarstva imperialističkoga. Prip-ravni so li rájši zatrpeli húdebje kapitalizmuša, mesto da bi ovidli zape-lávanje njihovo.

V pamet ne vzemejo, da cejli svejt naginja, ide k nóvomi svejti, nego se slejpo podávlo vodenji kapitalističkom. Kapitalizmuš pa samo čáka na čüdo z nebés i zrijeva na svoj plen: *a ne verje, ka té plen, dobiček nemre biti drúgo, kak sam smrtni podpis njegov...* M...s... —

Srednjica državni póvanja drústv.

Z vöpokázanja Srednjice državni póvanja drústv (A termelök szövetkezeteinek Országos központja) čtémó, ka so póvanja drústva, v cejlom našem držánji, štero je nej, od ešče samo zdajšnjí, naši neprijátelov obrédjeno, *do eti maó več kak póltretjo millón plúgov*, prvlé gospodske zemlé vzela v delo. Samo v Somogy vármegjii okóli šeststójezero plúgov obdelávajo póvanja drústva.

Tákše póvanja drústvo se gde šté: lahko gorgostávi, ali vsigdár je bógše, či se *z kem več zemlé dela vküper*. V póvanja drústvo za toga zroka volo telko polskidelavcov stóji vküper (moški, ženske, dečki, deklíne, z kojuskim, krávjim cügom, z skerjót, z polodelskimi mašimi), kelko ji je potrebno, naj ono več stó, ali več jezero plúgov imajóco zemló obdelájo.

Tomi póvanja drústvi je vsáki delavec lahko kotriga, kí v vsákom leti

nájmenje 120 dní dela šcé opraviti na zemli drústva. Akcie (részvény) ali táli drústva so pa nej več pejnezje, kak v stárom vrejmeni, *nego delo*; vsáka akcia: 120 dní ročnoga dela z próstov škerjót ešče zdaj; z cügom, z mašinom je, póleg včájénoga, vözračúvanoga dela več tálov ali akcijs. Kí ležejše, zmetnejše delo oprávla, z slabejšim, močnejšim cügom, z falejšim dragšim mašinom včíní svoje dnévno delo, póleg toga, z stotnicami vöpokázánoga svojega dela, *dobi svoj eden ali več tálov z vsega občinskoga póva*. V prvi lejtaj, či njemi z šteroga póva nej trbej telko, kak njemi ide, se njemi z pejnazi pláčá vö njegov táo.

Póvanja drústvo nadale cejloga ino nej cejloga juša kotriga má. Cejloga juša kotriga so oni šteri cejlo leto, *vsáki delaven dén*, svojimi póvanja drústvi odlóčijo. Nej cejloga juša kotriga so pa tisti, kí samo 120 dní delájo za drústvo.

Kotrigam póvanja drústv se skóz cejloga leta dáva vö pov i drúge hižne potrebóce, nej samo na ednók; na konci vsákoga leta se pa te privértivani do hótek, póleg včínjenoga dela po ednom raztála med nyimi.

Póvanja drústva vu velkoj meri, póleg tanáča i kázanja na tó vövüčeni móžov pelájo pólsko i z tejm vküpprikapčeno drúgo vértstvo. *Próti málomi vértstvi so glih tak, kak máli rokodelavci ali ménši meštérski lúdjé z nikelkimi svojimi pomočniki, próti fabriki, gde jezero i jezero rok dela pod voditelstvom túdi i na ono delo vövüčeni móžov.*

* * *

V prišetnom vrejmeni de si etakše póvanja drústvo vsefelé pripravne ménše i vékše skéri, mašine správlalo notri, ino vse eta de je do-

pázila. Nikoga je nej mejla, ka bi njoj krüh pomogao mejsiti, decé je pa osem, te ga je pa sáma spekla. Te se njoj je pa nazáj gorrazpárala rana, ka njoj je doktor zašio. Od tisti máo pa sploj leži; že dve leti... Jas pa vsáki dén delati morem. Devét nás je pri stoli. Zvün njé... —

Tó tak velko svojo nevoló je celó v mérnóm táli pravo meni te človik. Nidti znao sam nej na hitroma, kákši odgovor bi njemi dáó, ár me je strсно njegov guč. Tak sam njemi pravo záto, kak sam se i jas návčo od drúgi:

— Vüpaťte se v Bógi, on vam že pomore!

Z etim navajenim tróštom smo pomagali prvlé vszákomi v nevolí. Bóg je pomočnik vsejm siromákóm! Tó je bio od nigda máo te nájlepši i nájležejši guč.

— Bóg? Te pa vi, gospon školnik, túdi verjete ka Bóg jé?!

Na méne je glédao, próti meni se je obrno ino z sühim so se njemi svejtíle oči.

— Jeste! — sam njemi pravo.

— Nej je istina! Ví školnicje túdi ne verjete, ka jeste. Dobro znáte ví tó... samo ka tak *musájn* morete véti.

Ostro, nemilostivno so mi vsekle v srcé njégove reči. Rávníč v tistóm vrejmeni sam čteo Prohászka püspeka „*Obládavni zgléd svejta*“ zvané knige. Kak edno močno odürjávánje sam začüto próti etomi, húdeoga guča, cotavomi človeki.

— Jé Bóg! Ovači ne mremo zarazmiti globočine skrivnosti žitka! Jeste... —

— Te pa či jeste, zakaj ne vidi

mojo nevoló? Zakaj jo trpi?... V samo tak právite, pa bi školnicje *istino mogli véti*... Pop me túdi vsigdár kára, ka zakaj se ne dám zdati z ženóv mojov. Nej sam bio z njót v cérkvi, istina je, ali nej sam jo povrgao, či je že glih dugo betežna... Skóz gospodínovi óken pa skoro vsákše leto drúga i drúga gláva gléda vö. Či njemi rávníč zláti kríž visí dol z šinjeka... Vkrať je splódi po rédi vse. Záto, ka ne ma dúše. Pa ka mi predga te od Bogá?... Či bi bio, ne bi vüpao kaj takšega včíniti; pa drúgi túdi nej... Jas cejli dén delam, skoro to nájzmetnejše delo. Od jutra do večera. Pa itak samo z kukurčnim živémo. Samo z kukurčnim. Kaj bógšega ne mrem prislúžiti. Ženi túdi samo včási — včási prinesém domó kaj malo krüha. Či ga gde do-

má, v svoji kovačnicaj, delavnicaj daló popravliti, v rendi držati. Melo de društvo túdi i vsa potrebna svoja nastavljenjá túdi, kak svoje mlíne, svoje cukorne i spiritučne fabrike, ciglaríje i cementaríje, kak tó ráven ali brejni grúnt odlóci; svoje konjaríje (konjov, kobio póvanje), govednaríje (govenske márke póvanje), kožaríje, ovčaríje, mlekaríje, (mlejka gorzdelávanje), svinjaríje (svínaj póvanje, krmlenje), svoje mesárnice (mesá kajenjé, súšenjé, mastí vkúpspravlenjé, zájf delanje), svoje živátnice (púrc, gósek, réc, kúr, bilic póvanje); póvalo de društvo len, konóple, štere v nájvéksem táli v svoji fabrikaj zdela gor; melo de ložnaríje (logé za lejs, drva); nastavljenjá si postávi gor, kak málo, velko kanaliziranje zemlé, ménšje i vékšje zeleznice vse okól kre velki tábeo grúnta, turbine za gvnanje električne móci i. t. d.

V pridóčega vrejmena póvanja drústvaj vsáka drúžina (familia) svoje zdravo stanjé dobí v róke, z cejla zgotovleno i vsigdár v rendi držáno; ménšja drúžina ménši, ta vékšja pa vékši hrám. Vsáki živóci človek de v oblejki, v hráni i vu vsaj drúgoj potrebóci vse meo, ka de njemí trbelo, ešče za volé túdi, ár kotrige póvanje drústv, kak eto predalnicje, vóvučeni možóvje svedočijo, níditi eden tretji táo ne ponúcajo gor z vse onoga, k društvo pripóva. Ino vse odrašene kotrige do samo osem vór (po vrejmeni ešče ménje) dela mele na déa v svojem, po svej prilikaj polejtanom njihovom predáli ali táli dela; ino pri deli je mokró vrejmen, dežč, snejg, zima ne de múdila v magazinaj, delavnicaj, v tvórnicaaj ali fabrikaj.

Póvanja drúštva do tak vu nóvom

svejti naše *Tanáčne republike zmožne tvórnice (fabrike) polskoga vértstva*, gde de stójezero, dvejtójezero rók delalo, po tanáči i včenjji predalnikov na ednom vértstvi. Gla do po krátkom i z vsov poznánov naturálskov močjóv polejšanom dnévnom deli, *malo (!) lepši žitek meli naša deca, naši vnúki*, kak stároga svejta od žmetnoga dela zmantránj, celó vmorjeni máli vértovje, šterim se ne mre pomočti tak dugo, *dokeč si sami ne pomorejo*.

Ino zuáta štera de vam ta nájprva pomoč? *Naša zdášnja Delarcov tanáčne republika*, po russaskom jeziki *Sovjet republika*, brezi štere vam nišče *nikolí nigdár ne de mogao pomagati!*

S. B.

Zalosten stáliš.

Dozdájšnja nerazmernost med vnozsinov prebivalstva i zaslužnoj mogóčnosti po stároslovenskoj krajini na Vogrskom je dosta slovincov v Šlavónijo; Ameriko i drúge túhe kraje prisílila. Tej nesmilene stiske siromáki so se z nedostojnoga robstva našega prejšnjega bogatnskoga državnoa réda v robstvo túhinski bogati velikášov splódili. Grozen bič »oszode«, tú pa tam, je csakao naše k brezdomovnosti, siromaštvi i nesreči obsojene tiváriše i tivárisice. Sto pa je tomi krivec? Sztára izdobicárska, izcecalna i móč zapráylájóča nerédnoszt pod pokrivalom láži i slepila, štere so nam svetski i dúševni slúžbeniki i čestniki v zalizani slúžbaj bogátosov za jedino zemelsko i nebesko bláženstvo glásili. Té krívi réd se je pred več jezér lejtmi vszigdár bole jálno od nikelko szebični bogátosov i velikášov nastavo do tak zvito zasúkane nástave, štero so samo vučeni lúdjé prerazmeli i rávno samo módrí spoz-

nali i previdli. Tak so ztóv pred Kristusa časa krivicov do zdaj millijóne siromákov v podložnosli i vstráji držali. Nás návadne lúdi pa so z lejpimi recsámi za nós vodili ár smo vu isztini za nedositen bogatinov žep i blek verno i ponizno bógajóč delali, szamí pa smo poprejk siromáki drúgim na smilenje osztali. Za té zemelske moke tejla so nam našo zburkano vejst z svétim obečávanjom večnoga dúševnoga zveličanja poplacsüvali i so nas, tak telovno i dúševno zmantráne i pobite pri zdrznosti njihove pámeti na slednje mirno v hladno zemlo spravili. Pítajte sze: »Je tó pravica bíla?«

Ešče li grozna bojna i njéni vidévši strašni nasledki zácsajo lúdjem po svejti ocsi odpérati. Pri nas po Vogrskom so té zverinski réd bogatinov potrli. Nóva vláda za velko človečko većino siromákov bógši i čednejši réd vpeljáva, réd istinske zložnosti i lúbézni réd sküpnoga pametnoga dela i vékšje ednáкости v imánji i življenji, réd občne sreče i pravice.

Záto se zdramite vse vrste posla lúdjé! Zbudite se vsi vi bistrojni, vrli i prizadevni Slovenci! Zavedni bodite svoje móci i pámeti próti onim deřáčom, šteri bi radi na dale vás cecali i gda bi se njim že nevarni zdeli, bi vas znóva na mesnico splódili. Pomáčajte vládi pri nastávanji nóvoga réda po mirnoj vejsti vaše dúžnosti!

Po tom se vúpamo i túdi pričákamo, da vláda tejm hitrej primerne pripomore postaviti za povzdigo i razvoj poprejk zaostánjenoga goszpodárstva Stároslovincov; nam doma trbej zadosta dobri zaslužni príložnost napraviti, da se nam ne de potrebno več za naš vsakdanéšnji krúh po svejti stepati. Š. V.

bím. — Záto ka njoj škódi kukurč no.....

Na ednók mi je na pamet prišlote, kak je gúčao, ka je eden z med dečekcov toga bogátajéčega človeka, te preminóci tjeden kradno v šóli. Bejli krúh, pa slanino. Z táske špánovoga siná ga je vzéo vó. Skrio ga je v znotrešnje žepko že pred poldnévom. Po poldnévi smo ga najšli pri njem, kak ga je z sebov šteo domó nesti. Jas sam te túdi jáko pokárao toga dečkeca, či se mi je glih milo, gda se je tak britko zajókao pred menov.....

Te, tam na póti, zaslísviši te guč, sam si tak mislo, ka je človečánstva smétete pred menov stojéci, Bogá preklinjájóci težák, pa njegov tolvajski sin. Gospodín, kanonik plebános, so mi ešče túdi na óči vrgli, kak so te naskori šólo pohodili z kaplánom, ka zakaj sam

nej ostrejše kaštigao toga máloga táta. Ino gda je te vkraj šo od méne te žakeo neséci človek, z vugnjenim hrbtom, kre gospodskoga štúka, k na drúgom kráji vési stojéčemi svojemi dómi; sam precí dugo, celó žalosten, glédao za njim zamíšleni.

— Ovo, edna zgüblena dúša! Peklénski sin i vrajži odvejtek njegov, — póleg gospodína rejči.

Ali te sam ešče samo Prohászka püspeka „Obládavni zgléd svejta“ zváno knigo čteo.

* * *

Sledi, po lejtaj, sam si nikelko novejši kníg spravo vküper. Ár vučíteo, šteri drúge šcé vétili: nájobprvim sám sebé more véčiti. Te sam že Haeckel univerzitiškoga profesora „Jedinski zgléd svejta“ zváno knigo čteo ino več dúgi.

Ino pomali so se mi ódprle óči. Prevido sam, kákši je bio te stári, kákši je bio te stári, kákši bode te nóvi svejt..... Ino na pamet mi je prišao te peklénski sin i njegov sinek máli....

Zdaj vam záto vópovej, ka sam za prva sám nej znao i duga lejta sledi — očivestno vópraviti nej smeo:

Nej je blázno bogá, on v cotaj živóci, bogátajéci človek, ár je v teškom svojem stáliši, v nájvékšoj nevíli, z lúbéznosti srcá sám zagovárjao i nej odstavo svojo ženo. Nego bogá je blázno cejli stári svejt, ki je stó i jezero lejt dugo, stálnoj nevíli meo millión millión delavni lúdi. Ino bogá bláznijo ešče zdaj vsi oni, ki stári svejt nazájzelejo, zagovárjajo; ki..... či njim glih zláti križecje na zláti lancekaj visíjo doli z šinjekov!

DOMAČI I SVEJTA GLASI

Majuša prve dni so nam románi prejkdali kontrakt premérja. Románi, robi Entente so se z celja podáli v roke antánta, pripravni so včiniti vse za njega volo. Zdaj so nam pa ponūdili premér; ali — mislim — ka je te premér nájsramotnejši med svima. Zá tó se i ne čūdimo, znamo, poznamo dela antánta i njegovih družbenikov.

Kapitalizmuš, šteri je predosta zgūbo po tom seb'čnom boji, šcé zdaj z nás vōrzéti zgūbo svojo. Ponūdbo premira románskoga imperiálizmuša je od naše stráni nemogoče primiti, — nemremo dopūstiti njim tak brezsramo oropanje. Nemremo potlačeni biti više, pod jármom robstva stenjati večje ne homo. Našo sovjetrepubliko vničiti ne dámo — sili proti bōdemo stanoli vsov svojov mcčjov.

Pariška konferencija z dva zroka volo šcé nakanenje svojo vōspelati i to z pomočjov Románie proti našoj Sovjetrepubliki. — Románia je náimre nájbole imperialistička držáva na cej-lom svejti, škrampli kapitalistov so ešče izdak globoko v ravnitelstvi vláde, á národ románski pa živé spododno k živinam, z čisto je nepresvetlen, nešolan te tak potpunoma v robstvu kapitalizmuša. I tak je antánt lahko stira v boj te oslepleni, nevučeni národ z bičom kapitalistov, proti državi proletárov, da vse nas stira nazáj pod vlást seb'čno gospode „stároga svejta.“

Nadale „stári svejt“ je predosta krivice včino proti románom na vogrskoj zemli živočim. Oai v nébo kričéči grehi kapitalizmuša zrok, ka so oni postali nam nájvékši neprijáteli. Zrok neprijátelstva je bio jedino gospodárstveni i pelao je samo k cili, da pro-

Nej je bio tolvaj njegov siromaček, máli sinek, kí je za rána na tešče prišao v šólo, ino je pred poldnévom tam bejli krüh vkradno, pa malo slanine, štero obodvoje je te, či ga je glih mantrao glád, cejli dén pri sebi meo, ka bi malo bōgso hráno prinesao domó svojoj betěžnoj materi, — ár, njoj je *z lúbéznosti* pomočti šteo! Nego tolvaj je bio cejli stári svéjt, kí je sto j jezero lejt dugo, po vsaj sili krüh i vrástvo jemáo vkraj od stójezér i stójezér siromaške decé, betěžnikov i starcov. Ino tolvaje so ešče zdaj vsi oni, kí stári svejt nazájzelejo, bránijo; kí..... či so se njim glih zláte medálie na zláti prsaj, zláte zvezde na zláti golléraj svejtile doli z šinjekov! S. B.

letáre obojih držáv zadūši.

Z ponūdbe se vidi, ka kapitalisti šcéjo dolpotreti državo naših proletárov, te nadale gospodárstveno nás na nikoj spraviti, da náj po mali z čista preminémo z té zemlé. Šcéjo naše razrūšenjé pokazati za példo proletárom zvuńskih držáv.

Nam je dužnost proti vsemi tomi brániti državo našo vse do slednje moči naše. Té boj je, vojskūvanje svejtske revolucije i tak je znameniten, ka zavredi vse gori aldūvati, ár od toga vojskūvanja ovísi i v ednom sodbina svetske revolucije.

Naš odgovor na premérje kapitalistov je jedina samo boj. Boj nesmileni, šteri more prinesiti nam slednjo zmágo. Brezi toga vojskūvanja pres-táne vlást proletárov.

M... s... —

Odredba rav. revolucionárskoga sovjeta.

Od Austrijske-vogrské banke vōdáne papirnaté pejeze je od 200 i 25 Kor. vsaki dužen nepremenljivo za sredstvo plačilno primiti.

Či što pejeze papirnaté od 200 i 25 kor. nešče primiti, ali — bár je mogoči — pa nešče ih gori mejniti, pred sodbeni stolec revolucije bode postavljen.

Naši neprijátelje.

Naša rdéča vojska zmágajno napredūje. Románe pobili smo nazáj na cejlaj liniji. V krvávi bitkaj so románi predosta mrtvih i splazeranih vojnikov zgūbili, ostala vojska pa v nájvékšem nerédi, ostavivši nazáj dosta mašinski pūkš i streljiva, je pobegnola prejk vode Tisze. — Čehe smo pa od Onda (váraš), Borošnyéka — od visine Kra-nau, nadale od Apátfalve na sever vse do visin svétog mártona. Čehi, gizdávci, mislili so, ka požrejo nas najjednok na edna večérjo, á zdaj pa z dugim nosom, z krávov glávov bežijo proti domi sovjemi. Prebivalstvo slovaško pa z nájvékšov radoščov prima našo po vsédi zmágajno rdéčo vojsko. -- Rusi se močno pásčijo nam na pomoč.

Nemiri v Kórmendi.

Prebivalstvo z vési Nádasda je prasilo od ravnitelstva v Kórmendi dopūšćenje za tečenja vina. Direktorium Kórmendiaski tó nej je dopūsto. Na to so lūdje gori vtrgnoli pivnico kréme v Nádasdi. Rdéča vojska je poleg prelomjenjé odredbe 17-ih dolzadržála i poslala v Kórmendiin. Lūdstvo je šlo za njimi i v váraši so se začnoli biti. V bitki je bilo 2 mrtviva i 2 splazeraniva. — Ravnitelstvo z Kórmenda

je tó delo pod močno pasko i pod preiskanje postavilo.

Jugoslávica.

Naši sosidje, jugoslávci, se dale bojnáo z austrijov. Ali nikše šreče tūdi nemajo, kak i čehi i románi. Edno bitko za drūgov zgūbio. Zdaj nájnasledne so grozno biti bili v Kra-jinskoj. Krváva bitka njim je dosta i predosta nevole napravila i v držanji. — Prebivalstov hrvatsko se dnévno benta proti vládi nevalánoj srbskoj. Po sili se šcé národ hrvatski od járma vláde srbske osloboditi. — Neréd je v jugosláviji preveliki, grožanje lūdstva je pa preostro. Država je cdredila občo mobilizácijo; bivši vojniki z jugoslavije k nam potegūvlo, ki rado-volno stepijo pod zastavo vogrské rdéče vojske. — Antánt je slūzbeno naznanio, ka jugoslávijo ne pripozna, kak samostálno držávo.

Nemačka.

Nemački mirni kontrakt je že gotov. Wilson je naznanio, ka bōdejo nemce prisilili na podpis kontrakta, či bi se opirali tomi. V parlamenti so jednoglasno proti tomi krivičnomi kontrakti, po šterom so nemci z čista zgūbleni na bodočnost, so osodili, ka bōdejo se oprli z vsaj svojov močjov proti takšoj krivici Ententa. Nadale so pripravni gori vzéti boj do slednje kaple krvi. Jedina pot oslobode nam je sovjetrepublika — pravi predsednik Scheidemann. I mí moremo stopiti na pót, po šteroj tak zmágajno idejo naprej Rusija i njéne družnice. Proti tomi krivičnom i prisilnom kontrakti se protivíjo tūdi i sami francuski i angleški delavci, a v Nemškom samom je pa najvékša nezadovoljnost poleg toga, te tejm bole se približavlejo nemci k Rusima.

Snehšno.

Nerazumnost.

V Krémi: Eden gost se, — po dugom čakánji — oglási: Ka mi pa tak dugo ne prineséjo večérjo? Drūgi (gost): Klali so pa ešče zdaj pečéjo Kak je tó začúto (od stráha je malo nej zeléni postao), beží k krémári i njemi právi: Drági elltárs (šteo je znam praviti elvtárs) krémár!!! Te ste pa pozábili kelko jas jem? (Misléči nesrečen, ka njemi cejlo svinjo špečéjo i da jo cejlo more na večérjo pojesti . . .)

* * *

Národ moj míli!!! Opominam te, pazi na svoje delo . . . Želejm od tébe več trejznosti -- mér.

M... s...